

شماره: ۰۲۰/۲۶۲۲۱۶

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۹/۱۱

ساعت: ۰۹:۴۰

فوریت: **آنی**

پیوست: **دارد**

طبقه‌بندی: **عادی**

جناب آقای مومنی-وزیر محترم کشور
جناب آقای ظفرقندی-وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
جناب آقای عراقچی-وزیر محترم امور خارجه
حجت الاسلام و المسلمین آقای خطیب-وزیر محترم اطلاعات
جناب آقای اتابک-وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت
جناب آقای رحیمی-وزیر محترم دادگستری
جناب آقای سیمایی صراف-وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری
سرکار خانم صادق مالواجرد-وزیر محترم راه و شهرسازی
جناب آقای هاشمی-وزیر محترم ارتباطات و فناوری اطلاعات
سرکار خانم انصاری-معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست
جناب آقای افشین-معاون محترم علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور
سرتیپ پاسدار آقای جلالی-دبیر محترم کمیته دائمی و رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور
رئیس محترم اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

با سلام و احترام؛

در اجرای ماده (۱۷) آئین‌نامه اجرایی شرایط دسترسی و نحوه بهره‌برداری ژنتیکی مصوب ۱۴۰۰ هیأت وزیران، موضوع ماده (۶) قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع ژنتیکی کشور، به منظور تسهیم مزایای حاصل از کاربرد تجاری منابع ژنتیکی بدینوسیله "دستورالعمل صدور مجوز بهره‌برداری ژنتیکی از منابع بومی کشاورزی و منابع طبیعی کشور برای کاربردهای تجاری (شامل ۱۵ ماده و ۷ تبصره)" به پیوست برای اجرا ابلاغ می‌گردد.

غلامرضا نوری

شماره: ۰۲۰/۲۶۲۲۱۶

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۹/۱۱

ساعت: ۰۹:۴۰

فوریت: آنی

پیوست: دارد

طبقه‌بندی: عادی

دستورالعمل صدور مجوز بهره‌برداری ژنتیکی از منابع بومی کشاورزی و منابع طبیعی کشور برای کاربردهای تجاری

در اجرای ماده (۱۷) آئین‌نامه اجرایی شرایط دسترسی و نحوه بهره‌برداری ژنتیکی مصوب سال ۱۴۰۰ هیات وزیران به منظور تسهیم مزایای حاصل از کاربرد تجاری منابع بومی کشور، "دستورالعمل بهره‌برداری ژنتیکی از منابع بومی کشور برای کاربردهای تجاری" به شرح زیر تدوین و جهت اجرا ابلاغ می‌گردد:

ماده ۱- تعاریف و اصطلاحات

- ۱- قانون: قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع ژنتیکی کشور مصوب سال ۱۳۹۷ مجلس شورای اسلامی
- ۲- آئین‌نامه اجرایی: آئین‌نامه اجرایی شرایط دسترسی و نحوه بهره‌برداری ژنتیکی مصوب سال ۱۴۰۰ هیات وزیران
- ۳- مرکز: مرکز ملی مدیریت منابع ژنتیکی کشاورزی و منابع طبیعی کشور
- ۴- معاونت محیط زیست طبیعی: معاونت محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط زیست
- ۵- منابع بومی: منابع ژنتیکی بومی کشاورزی، منابع طبیعی و محیط زیست کشور
- ۶- کاربرد تجاری: به هرگونه فعالیت تجاری ناشی از دسترسی و بهره‌برداری ژنتیکی از منابع بومی اطلاق می‌گردد که به تولید محصولات نهائی یا موادی که قابلیت تبدیل به محصول نهائی را دارند و یا فرآورده‌های مرتبط منتهی شود.
- ۷- متقاضی: کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی و غیر ایرانی که متقاضی بهره‌برداری ژنتیکی از منابع بومی برای کاربرد تجاری هستند.
- ۸- ارائه‌دهنده: بانک‌های ژن، زیست بانک‌ها و مجموعه‌داران حقیقی و حقوقی که مطابق ماده (۴) آئین‌نامه اجرایی مجوز فعالیت دریافت نموده‌اند.
- ۹- موافقت‌نامه تسهیم مزایا: موافقت‌نامه تسهیم مزایای حاصل از کاربرد تجاری که بین متقاضی و ارائه‌دهنده منعقد می‌گردد.
- ۱۰- مجوز بهره‌برداری: مجوز بهره‌برداری ژنتیکی از منابع بومی برای کاربرد تجاری که به درخواست متقاضی و توسط مرکز یا دفتر حفاظت و مدیریت حیات وحش سازمان حفاظت محیط زیست صادر می‌گردد.

ماده ۲- بهره‌برداری از منابع بومی به شکلی که در طبیعت وجود دارند و استفاده از دانش سنتی بوسیله جوامع محلی، مشمول این دستورالعمل نیست. این دستورالعمل صرفاً برای آن دسته از منابع بومی از قبیل گونه‌ها، ارقام، نژادها و سوش‌ها که با بهره‌برداری ژنتیکی از منابع بومی توسط متقاضی ایجاد می‌شود، کاربرد دارد. اطلاعات و داده‌های ژنتیکی استخراج شده از منابع بومی و همچنین دانش سنتی مرتبط با آن‌ها نیز جزو موارد شمول این دستورالعمل می‌باشد. تبصره: اشخاص حقیقی و حقوقی که به منابع بومی برای اهداف غیر تجاری دسترسی داشته و یا خواهند داشت، چنانچه قصد کاربرد تجاری داشته باشند، ملزم به رعایت مفاد این دستورالعمل هستند.

شماره: ۰۲۰/۲۶۲۲۱۶

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۹/۱۱

ساعت: ۰۹:۴۰

فوریت: آنی

پیوست: دارد

طبقه‌بندی: عادی

ماده ۳- در صورتی که ارائه‌دهنده، خارج از مراجع قید شده در بند ۵ ماده (۱) این دستورالعمل باشد، مرکز یا معاونت محیط‌زیست طبیعی در مورد منابع بومی که راساً از قلمرو سرزمینی کشور جمع‌آوری شده باشند، تصمیم خواهد گرفت.

ماده ۴- مطابق با مفاد ماده (۷) آئین‌نامه اجرایی، متقاضی ملزم به ثبت اطلاعات و هدف خود از دسترسی به منابع بومی و اطلاعات ژنتیکی آنها در سامانه اطلاعاتی جامع می‌باشد.
تبصره- درخصوص متقاضیان غیر ایرانی رعایت بندهای ۳ و ۵ ماده (۲) آئین‌نامه اجرایی الزامی است.

ماده ۵- برای تعیین چگونگی تسهیم منصفانه مزایای حاصل از بهره‌برداری ژنتیکی از منابع بومی برای کاربرد تجاری میان متقاضی و ارائه‌دهنده و به منظور کمک به توسعه بهره‌برداری از منابع بومی و ارتقاء سهم گونه‌ها، ارقام، نژادها و سوش‌های بومی در کشاورزی با رویکرد مدیریت تنش‌های محیطی در رقابت با گونه‌ها، ارقام، نژادها و سوش‌های خارجی و رعایت حقوق عرفی جوامع محلی، موافقت‌نامه تسهیم مزایا با نظر کارشناسان خبره پژوهشگاه یا موسسه تحقیقاتی ذیربط یا معاونت محیط‌زیست طبیعی تکمیل و امضا می‌گردد.

تبصره ۱- کارشناسان خبره متشکل از پنج نفر از صاحب‌نظران منابع ژنتیکی با ترکیب زیر در هر یک از دو دستگاه متولی انتخاب و جزئیات موافقت‌نامه تسهیم مزایا با تأیید آنها رسمیت می‌یابد:

۱- دو نفر از پژوهشگاه یا موسسه تحقیقاتی ذیربط وابسته به سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی یا معاونت محیط‌زیست طبیعی به انتخاب رئیس پژوهشگاه یا موسسه تحقیقاتی ذیربط یا معاون محیط‌زیست طبیعی،

۲- یک نفر از مرکز،

۳- یک نفر از دفتر امور فناوری سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی یا مرکز برنامه، بودجه، فناوری اطلاعات، بازرسی و مدیریت عملکرد سازمان حفاظت محیط‌زیست و

۴- یک نفر از دفتر امور حقوقی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی یا معاونت حقوقی و امور مجلس سازمان حفاظت محیط‌زیست

تبصره ۲- سهم ارائه‌دهنده از تسهیم مزایای موضوع این دستورالعمل حداکثر تا ۲۰ درصد می‌باشد.

تبصره ۳- در راستای تسهیل پژوهش، متقاضیان ایرانی که منابع بومی بدون محدودیت دسترسی را از قلمرو سرزمینی راسا جمع‌آوری نموده و هدف آنان بهره‌برداری ژنتیکی و تجاری‌سازی در داخل کشور می‌باشد ملزم به تنظیم موافقت‌نامه تسهیم مزایا و اخذ مجوز بهره‌برداری نبوده ولی مکلف به ثبت در سامانه اطلاعاتی جامع می‌باشند.

ماده ۶- صدور مجوز بهره‌برداری توسط مرکز یا دفتر حفاظت و مدیریت حیات وحش سازمان حفاظت محیط‌زیست مطابق مراحل زیر است:

۱- متقاضی درخواست خود را در پنجره ارائه خدمات الکترونیک موضوع ماده (۱۰) آئین‌نامه اجرایی ثبت می‌نماید.

۲- ارائه مدارک و مستندات که شامل اطلاعات فردی، هدف از بهره‌برداری، فرم تکمیل شده تسهیم مزایا بین ارائه‌دهنده و متقاضی، مجوز دسترسی (حسب نیاز)، مجوز خروج منابع ژنتیکی (حسب نیاز)، موافقت‌نامه انتقال نمونه (های) ژنتیکی، بین متقاضی و ارائه‌دهنده (حسب نیاز) می‌باشد.

شماره: ۲۰/۲۶۲۲۱۶

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۹/۱۱

ساعت: ۰۹:۴۰

فوریت: **آنی**

پیوست: **دارد**

طبقه‌بندی: **عادی**

۳- بررسی درخواست متقاضی توسط مرکز یا دفاتر تخصصی معاونت محیط‌زیست طبیعی صورت می‌پذیرد.
۴- در صورت تأیید درخواست توسط مرکز یا معاونت محیط‌زیست طبیعی، مجوز بهره‌برداری بصورت الکترونیکی توسط مرکز یا دفتر حفاظت و مدیریت حیات وحش سازمان حفاظت محیط‌زیست صادر خواهد شد.

ماده ۷- در صورت عدم موافقت با درخواست متقاضی بدلیل نقص مدارک و مستندات، متقاضی می‌تواند درخواست خود را به همراه مدارک و مستندات تکمیلی، ظرف مدت ۳۰ روز پس از ابلاغ عدم موافقت، به مرکز یا معاونت محیط‌زیست طبیعی ارائه نماید. مرکز یا معاونت محیط‌زیست طبیعی موظف است طی یک هفته کاری موضوع درخواست و مستندات ارائه شده را مجدداً بررسی نموده و در این خصوص اظهار نظر نماید. در صورت عدم موافقت با درخواست و اصرار متقاضی، نظر بالاترین مقام دستگاه متولی یا نماینده منتخب ایشان ملاک عمل قرار می‌گیرد.

ماده ۸- تعرفه بررسی تقاضا و صدور مجوز بهره‌برداری توسط مرکز یا معاونت محیط‌زیست طبیعی پیشنهاد و به تصویب هیأت امنای سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی یا شورای عالی محیط‌زیست خواهد رسید. منابع مالی حاصله مطابق تبصره ۱ ماده (۱۷) آئین نامه اجرایی توسط مرکز یا معاونت محیط‌زیست طبیعی هزینه خواهد شد.

ماده ۹- متقاضی می‌تواند فرایند تولید را به شخص ثالث واگذار نماید. منوط بر اینکه موضوع را به اطلاع ارائه دهنده رسانده و موافقت کتبی ارائه دهنده را کسب نماید. متقاضی یا شخص ثالث موظف است کلیه اطلاعات و اهداف ثبت شده قبلی در سامانه اطلاعاتی جامع را تصحیح نماید.

ماده ۱۰- مزایای حاصل از کاربرد تجاری ناشی از اجرای موافقت‌نامه‌های تسهیم مزایا، مطابق تبصره ۱ ماده (۱۷) آئین نامه اجرایی توسط ارائه دهنده و با نظارت مرکز یا معاونت محیط‌زیست طبیعی هزینه می‌شود.

ماده ۱۱- در صورتی که بهره‌برداری ژنتیکی از منابع بومی برای کاربرد تجاری قبل از ابلاغ این دستورالعمل شروع شده باشد، متقاضی باید درخواست خود را حداکثر ظرف مدت یکسال پس از ابلاغ این دستورالعمل به مرکز یا معاونت محیط‌زیست طبیعی ارائه نموده و تا زمان صدور مجوز بهره‌برداری به فعالیت خود ادامه دهد.

تبصره ۱: اگر متقاضی درخواست خود را در بازه زمانی مشخص شده (حداکثر یکسال) ارائه ننماید یا نتواند از ارائه دهنده، موافقت‌نامه تسهیم مزایا دریافت نماید و یا درخواست کاربرد تجاری وی توسط مرکز یا معاونت محیط‌زیست طبیعی رد شود، باید ادامه بهره‌برداری ژنتیکی از منابع بومی برای کاربرد تجاری را متوقف نماید.

تبصره ۲: ارائه دهنده مکلف است، حداکثر یکسال پس از ابلاغ این دستورالعمل موافقت‌نامه‌ها یا عناوین مشابه تسهیم مزایای منابع بومی برای کاربرد تجاری را که قبل از ابلاغ این دستورالعمل شروع شده‌اند، احصاء و به مرکز یا معاونت محیط‌زیست طبیعی اعلام نماید.

شماره: ۰۲۰/۲۶۲۲۱۶

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۹/۱۱

ساعت: ۰۹:۴۰

فوریت: **آنی**

پیوست: **دارد**

طبقه‌بندی: **عادی**

ماده ۱۲- هر گونه بهره‌برداری ژنتیکی از منابع بومی برای کاربرد تجاری که خارج از مفاد این دستورالعمل باشد، مصداق تخلف از قانون بوده و مشمول بند الف ماده (۸) قانون می‌باشد.

ماده ۱۳- نظارت بر حسن اجرای مفاد موافقت‌نامه(های) تسهیم مزایا برعهده مرکز یا معاونت محیط‌زیست طبیعی بوده و ارائه دهنده باید سالانه گزارشی از عملکرد موافقت‌نامه(های) تسهیم مزایا را به مرکز یا معاونت محیط‌زیست طبیعی ارائه نماید.

ماده ۱۴- در صورت بروز هر گونه اختلاف ناشی از اجرای موافقت‌نامه‌های تسهیم مزایا بین ارائه دهنده و متقاضی، اختلاف مورد نظر ابتدا با مذاکره بین طرفین حل و فصل خواهد شد، در صورت عدم حصول توافق، رئیس مرکز یا معاون محیط‌زیست طبیعی بعنوان داور بین طرفین حکمیت خواهد نمود.

ماده ۱۵- این دستورالعمل در ۱۵ ماده و ۷ تبصره توسط وزیر جهاد کشاورزی ابلاغ گردید.